

CELE OCHRONY PRZYRODY ORAZ WSKAZANIE PRZYRODNICZYCH I SPOŁECZNYCH UWARUNKOWAŃ ICH REALIZACJI

1. Cele ochrony

Strategicznym celem ochrony przyrody Parku Narodowego „Bory Tucholskie” jest zachowanie unikalnego w skali Polski i Europy sandrowo-pojeziernego typu krajobrazu z jego naturalną różnorodnością biologiczną, pozostającą w związku z procesami i strukturami geologicznymi, geomorfologicznymi, hydrologicznymi i glebowymi, z mechanizmami funkcjonowania ekosystemów oraz historią przemian flory, fauny i roślinności. Priorytetowym zadaniem w ochronie przyrody jest zachowanie naturalnej specyfiki biocenotycznej jezior, zwłaszcza lobeliowych, torfowisk i borów sosnowych.

1.1. Celem ochrony przyrody nieożywionej jest:

- 1) zachowanie naturalnych procesów i struktur geologicznych, geomorfologicznych, hydrologicznych oraz glebowych;
- 2) renaturalizacja systemu hydrologicznego;
- 3) przeciwdziałanie wzrostowi trofii oraz acydyfikacji gleb i wód (powierzchniowych i podziemnych);
- 4) ochrona gleb przed erozją oraz depozytów trofu przed degradacją w przypadku wystąpienia zagrożeń.

5) Celem ochrony ekosystemów Parku jest:

- 6) dbałość o zachowanie naturalnej różnorodności siedlisk oraz możliwie jak największej ich mozaikowości w Parku;
- 7) zapewnienie właściwych warunków glebowych, wodnych, świetlnych i termicznych, ograniczanie oddziaływań antropopresyjnych;
- 8) wspomaganie spontanicznych procesów sukcesyjnych,

a ponadto:

- 1) w ekosystemach leśnych:
 - 2) zapewnienie zbiorowiskom leśnym naturalnego i trwałego rozwoju;
 - 3) utrzymanie naturalnej różnorodności biologicznej i procesów ekologicznych w zbiorowiskach leśnych;
 - 4) wspomaganie naturalnej odbudowy składu gatunkowego, struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów w autogenicznych fitocenozach leśnych;
 - 5) ograniczanie niekorzystnych zjawisk i procesów w leśnych zbiorowiskach zastępczych;
 - 6) odnawianie drzewostanów zniszczonych przez czynniki szkodliwe.
- 2) w nieleśnych ekosystemach lądowych:
 - a) zachowanie trwałości naturalnych zespołów roślinnych;
 - b) zachowanie półnaturalnych ekosystemów łąkowych jako przejawu różnorodności biologicznej przyrody Parku;
 - c) odtworzenie naturalnych zespołów roślinnych, z uwzględnieniem potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.
- d) w ekosystemach wodnych:
 - e) zapewnienie warunków umożliwiających funkcjonowanie ekosystemów wodnych (jezior i cieków) oraz wodno-bagiennych (torfowisk, młak, źródlisk, itp.) z uwzględnieniem tendencji ich rozwoju;
 - f) stymulowanie wzrostu liczebności populacji rzadko spotykanych, ginących lub zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt;
 - g) przywrócenie właściwej dla danego ekosystemu różnorodności gatunkowej ichtiofauny.

1.3. Celem ochrony gatunków grzybów i roślin oraz ich siedlisk jest:

- 1) utrzymanie różnorodności gatunkowej i siedliskowej;
- 2) utrzymanie i przywracanie siedlisk gatunków zagrożonych;
- 3) przeciwdziałanie ekspansji gatunków obcych;
- 4) przywracanie utraconych walorów florystycznych i fitocenotycznych.

5) Celem ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk jest:

- 6) zapewnienie ciągłości występowania rodzimych gatunków zwierząt;
- 7) zapewnienie warunków do wzrostu liczebności populacji gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem;
- 8) przywrócenie gatunków zwierząt, które na terenie Parku wyginęły w wyniku działalności człowieka;
- 9) przywracanie właściwej struktury wiekowej i płciowej w populacjach dużych ssaków oraz utrzymanie liczebności tych zwierząt, niezagrażającej zaburzeniami w funkcjonowaniu biocenoz.

1.5. Celem ochrony krajobrazów jest:

- 1) zachowanie, utrzymanie lub przywrócenie walorów widokowych i estetycznych krajobrazu;
- 2) zachowanie istniejącej mozaiki łąk, pastwisk, pól uprawnych, lasów, zadrzewień, zakrzaczeń;
- 3) kształtowanie i zachowanie lokalnego krajobrazu kulturowego.

1.6. Celem ochrony wartości kulturowych jest:

- 01) przywracanie, zachowanie, utrzymanie i upowszechnianie wartości kulturowych Parku;
- 12) utrwalanie tożsamości kulturowej obszaru Parku.

2. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony:

2.1. W Parku występują następujące ekosystemy:

- 0a) leśne;
- 1b) wodne;
- 2) łądowe nieleśne.

32.2. Ekosystemy leśne Parku obejmują 3820,13 ha, co stanowi 83 % powierzchni Parku. Typy siedliskowe lasu i odpowiadające im zespoły roślin stanowią:

4L P	5Typ siedliskowy lasu	6Powierzchnia [ha]	7%	8Zespół roślinny
91.	10Bór suchy	116,72	120,18	13Śródłądowy bór suchy

				14 <i>Cladonio-Pinetum</i>
152	16 Bór świeży	173446,86	1890,23	19 Suboceaniczny bór świeży 20 <i>Leucobryo-Pinetum</i>
213	22 Bór wilgotny	230,57	240,01	25 Śródładowy bór wilgotny 26 <i>Molinio-Pinetum</i>
274	28 Bór bagienny	299,68	300,25	31 Kontynentalny bór bagienny 32 <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>
335	34 Bór Mieszany świeży	35187,06	364,90	37 Suboceaniczny bór świeży 38 <i>Leucobryo-Pinetum</i> 39 Pomorski acidofilny las dębowo-bukowy 40 <i>Fago-Quercetum petraeae</i>
416	42 Bór Mieszany wilgotny	4351,64	441,35	45 Suboceaniczny bór świeży 46 <i>Leucobryo-Pinetum</i> 47 Pomorski acidofilny las brzozowo-dębowy 48 <i>Betulo-Quercetum roboris</i>
497	50 Bór Mieszany bagienny	5127,91	520,73	53 Kontynentalny bór bagienny 54 <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> 55 Brzezina bagienna 56 <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>
578	58 Las Mieszany świeży	5933,41	600,88	61 Pomorski acidofilny las dębowo-bukowy 62 <i>Fago-Quercetum petraeae</i> 63 Grąd subatlantycki 64 <i>Stellario-Carpinetum</i>
659	66 Las Mieszany wilgotny	6739,04	681,02	69 Pomorski acidofilny las brzozowo-dębowy 70 <i>Betulo-Quercetum roboris</i> 71
721 0	73 Las Mieszany bagienny	744,15	750,11	76 Ols tofowcowy 77 <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> 78
791 1	80 Las świeży	810,61	820,02	83 Grąd subatlantycki 84 <i>Stellario-Carpinetum</i> 85
861 2	87 Las wilgotny	882,05	890,05	90 Grąd subatlantycki 91 <i>Stellario-Carpinetum</i> 92
931 3	94 Ols	959,88	960,26	97 Ols porzeczkowy 98 <i>Ribeso nigri-Alnetum</i> 99
1001 4	101 Ols Jesionowy	1020,55	1030,01	104 Łęg jesionowo-olszowy 105 <i>Fraxino-Alnetum</i>

			106
107RAZEM	108 3820,13	109100,00	110

1112.3. Powierzchnia leśna zalesiona Parku według stopni zgodności w typach siedliskowych lasu:

112Stopnie 113zgodności 116d-stanów z siedliskiem ¹⁾ 132	114Typy siedliskowe lasu														115Razem 131
	117B s	118Bśw	119B w	120B b	121BM św	122B Mw	123B Mb	124L Mśw	125L Mw	126L Mb	127L św	128L w	129O l	130O lJ	
	133Powierzchnia leśna zalesiona [ha]														
1351	1366,72	1373439,92	138	1399,68	14010,74	141	14218,86	143	144	145	146	147	1489,88	149	1503495,80
1512	152	1536,94	154	155	156138,00	15729,34	1588,06	1593,45	1601,21	1610,43	162	163	164	165	166187,43
1673	168	169	1700,57	171	17236,80	17322,30	1740,59	17528,85	1763,783	1773,13	1780,61	1792,05	180	1810,55	182133,28
183Razem	1846,72	1853446,86	1860,57	1879,68	188185,54	18951,64	19027,51	19132,30	19239,04	1933,56	1940,61	1952,05	1969,88	1970,55	1983816,51

199

200¹⁾ Stopień 1 - zgodny z siedliskiem, jeżeli gatunek główny (zgodnie z przyjętym składem docelowym drzewostanu) jest gatunkiem panującym, a w składzie gatunkowym występują wszystkie gatunki przyjętego składu docelowego

201 Stopień 2 - częściowo zgodny z siedliskiem, jeżeli gatunek główny jest gatunkiem panującym, lub gdy gatunek główny nie jest gatunkiem panującym, lecz w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego składu docelowego;

202 Stopień 3 - niezgodny z siedliskiem, jeżeli nie spełnia wymogów określonych dla stopni 1 i 2, co oznacza, że gatunek główny nie jest gatunkiem panującym i jednocześnie w składzie gatunkowym drzewostanu nie występują wszystkie gatunki przyjętego docelowego składu gatunkowego drzewostanu.

203

2042.4. Potencjalne zespoły roślinne występujące na terenie Parku:

Potencjalne zbiorowisko roślinne	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]
<i>Cladonio-Pinetum</i>	19,26	0,5
<i>Leucobryo-Pinetum</i>	3527,81	92,3
<i>Molinio-Pinetum</i>	19,31	0,5
<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	20,88	0,6
<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>	4,78	0,1
<i>Betulo-Quercetum roboris</i>	129,27	3,4
<i>Fago-Quercetum petraeae</i>	73,38	1,9

<i>Stellario-Carpinetum</i>	15,01	0,4
<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>	9,88	0,3
<i>Fraxino-Alnetum</i>	0,55	0,0
RAZEM	3820,13	100,00

205

2062.5. Powierzchnia drzewostanów według klas wieku:

Gatunek	Klasy wieku (lata)										Razem
	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101- 120	VII 121- 140	VIII 141- 160	IX 161- 180	Klasa Odn- wienia	
Powierzchnia w hektarach											
Sosna	181,40	782,60	903,62	448,60	689,89	511,44	190,28	10,64	0,99	10,95	3730,41
Modrzew	2,76										2,76
Świerk	1,77	2,58		0,87	6,49	1,72					13,43
Dąb				1,82		3,31					5,13
Brzoza	8,57	2,86	8,29	28,36							48,08
Olsza		4,75	3,75	2,73	4,83	0,64					16,70
RAZEM	194,50	792,79	915,66	482,38	701,21	517,11	190,28	10,64	0,99	10,95	3816,51

2.6. Ekosystemy wodne obejmują 530,36 ha, co stanowi 11,50 % powierzchni Parku.

207 Ekosystemy wodne swoje walory przyrodnicze i dobry stan zachowania zawdzięczają bardzo niskiej antropopresji i terenowi zlewni prawie w całości pokrywającej się z terenem Parku. Jeziora Parku reprezentują większość typów troficznych, charakterystycznych dla obszarów nizinnych. Na jego terenie występują zbiorniki oligotroficzne, mezotroficzne i eutroficzne oraz niewielkie wytopiskowe jeziora o dystroficznym charakterze. Szczególnie cenne są jeziora lobeliowe stanowiące jedno z największych skupisk tego typu zbiorników na terenie Polski.

208 Ogólna charakterystyka fizyczno-geograficzna jezior Parku:

Lp.	Jezioro	Powierzchnia całkowitej zlewni jeziora w km ²	Charakter zlewni ze względu na użytkowanie terenu	Kategoria odporności jeziora na wpływ zlewni	Ocena stanu czystości wody w jeziorach (klasa)
1	Ostrowite	17,298	leśna	bardzo wysoka	I
2	Zielone	18,614	leśna	wysoka	II
3	Jeleń	23,063	leśna	umiarkowana	II
4	Bęczak	23,378	leśna	wysoka	II
5	Główka	24,791	leśna	wysoka	II

6	Płesno	29,905	leśna	wysoka	II
7	Skrzynka	38,101	leśna	niska	II
8	Mielnica	41,5	leśna	niska	II
9	Krzywce Wielkie	2,357	leśna	wysoka	II
10	Błotko	3,48	leśna	niska	III
11	Krzywce Małe	6,723	leśna	wysoka	II
12	Olbrachta	6,688	leśna	umiarkowana	I
13	Głuche	0,485	leśna	umiarkowana	I
14	Nierybno	1,443	leśna	wysoka	I
15	Kocioł	0,285	leśna	umiarkowana	I
16	Kociołek	0,133	leśna	wysoka	I
17	Kacze Oko	0,104	leśna	umiarkowana	II
18	Rybie Oko	0,205	leśna	niska	I
19	Gacno Wielkie	3,935	leśna	umiarkowana	I
20	Gacno Małe	5,763	leśna	umiarkowana	I

2.7. Łądowe ekosystemy nieleśne Parku zajmują powierzchnię 158,27 ha i zostały zakwalifikowane następująco:

- 2.8. Zbiorowisko mszarne torfowisk wysokich - *Sphagnetum magellanici* (Malc. 1929) Kästner & Flössner 1933
- 2.9. Zbiorowisko mszarne torfowisk wysokich z wełnianką *Eriophorum vaginatum*-*Sphagnum recurvum* Hueck 1928 pro ass.
- 3) Zbiorowisko dolinkowe torfowisk przejściowych - „*Caricetum limosae* Br.-Bl. 1921
- 4) Zbiorowisko z przygiełką białą - *Rhynchosporium albae* Koch 1926
- 5) Zbiorowisko z turzycą nitkowatą - *Caricetum lasiocarpae* Koch 1926
- 6) Zbiorowisko torfowisk niskich - *Carici canescentis*-*Agrostietum caninae* R. Tx. 1937
- 7) Szuwar trzcinowy - *Phragmitetum communis* (Gams 1927) Schmale 1939
- 8) Szuwar szerokopalkowy - *Typhetum latifoliae* Soó 1927
- 9) Brak polskiej nazwy - *Thelypteridi-Phragmitetum* Kuiper 1957
- 10) Szuwar wielkoturzycowy - *Caricetum ripariae* Soó 1928
- 11) Zbiorowisko wysokiej turzycy błotnej - *Caricetum acutiformis* Sauer 1937
- 12) Zbiorowisko wysokiej turzycy dziubkowatej - *Caricetum rostratae* Rübel 1912
- 13) Szuwar turzycowy - *Caricetum elatae* Koch 1926

- 14) Zbiorowisko wysokiej turzycy zaostrej - *Caricetum gracilis* (Graebn. & Hueck 1931)
R. Tx. 1937
- 15) Szuwar mozgowy - *Phalaridetum arundinaceae* (Koch 1926 n.n.) Sb.1931
- 16) Zbiorowisko łąkowe - *Lolio-Polygonetum arenastri* Br.-Bl. 1930 emend. Lohm. 1975
- 17) Łąka trzęślicowa - *Molinietum caeruleae* W.Koch 1926
- 18) Zbiorowisko situ i trzęślicy - *Junco-Molinietum* Prsg 1951
- 19) Łąka knieciowa - *Scirpetum sylvatici* Ralski 1931
- 20) Łąka knieciowa - *Deschampsia caespitosa*
- 21) Zbiorowisko rajgrasu wyniosłego - *Arrhenatheretum elatioris* Br.-Bl. ex Scherr. 1925
- 22) Ubogie łąki rajgrasowe - *Poa pratensis-Festuca rubra* Fijałk. 1962
- 23) Zbiorowisko pastwiskowe z życicą trwałą - *Lolio-Cynosuretum* R. Tx. 1937
- 24) Zespół szczotliczy siwej - *Spergulo vernalis-Corynephorretum* (R. Tx. 1928) Libb. 1933
- 25) Zespół goździka i zawciągu - *Diantho-Armerietum* Krausch 1959
- 26) Zbiorowisko typu „psiara” - *Polygalo-Nardetum* Prsg 1953
- 27) Zbiorowisko typu „psiara” *Nardo-Juncetum squarrosi* Nordh. 1920 Bük. 1942
- 28) Wrzosowisko - *Pohlio-Callunetum* Shimwell 1973 emend. Brzeg 1981
- 29) Wrzosowisko - *Sieglingio-Agrostietum* Brzeg 1981
- 30) Nitrofilne zbiorowisko ruderalne - *Artemisio-Tanacetetum vulgaris* Br.-Bl. 1931 corr.
1949
- 31) Zbiorowisko segetalne upraw zbożowych - *Arnosserido-Scleranthetum* (Edouard 1925) R.
Tx. 1937
- 32) Zbiorowisko segetalne upraw okopowych - *Echinochloo-Setarietum* Krusem. & Vlieg.
(1939) 1940
- 33) Nitrofilne zbiorowisko porębowe - *Senecioni sylvatic-Epilobietum angustifolii* (Hueck
1931) R.Tx. 1950
- 34) Zbiorowisko porębowe - *Calamagrostietum epigeji* Juraszek 1928
- 35) Zbiorowisko porębowe - *Rubetum idaei* Pfeiff. 1936 emend. Oberd. 1973
- 36) Antropogeniczne zbiorowisko krzewiaste - *Frangulo -Rubetum plicati* Neum. in Tx. 1952
em. Oberd

2.8. Na obszarze Parku występują następujące rośliny:

- 1) rośliny naczyniowe (*Vascular*) – 640 gatunków, w tym chronione - 38 gatunków;
- 2) grzyby (*Fungi*) – 363 gatunki, w tym chronione - 363 gatunki;

- 3) mszaki (*Bryophyta*) – 181 gatunków, w tym - chronione 37 gatunków;
- 4) porosty (*Lichenes*) – 231 gatunków, w tym - chronione 49 gatunków;
- 5) glony (*Algae*) – 193 gatunki.

2.9. Na obszarze Parku występują następujące zwierzęta:

- 1) ryby (*Pisces*) – 20 gatunków, w tym - chronione 2 gatunki;
- 2) płazy (*Amphibia*) – 9 gatunków, w tym - chronione 9 gatunków;
- 3) gady (*Reptilia*) – 5 gatunków, wszystkie chronione;
- 4) ptaki (*Aves*) – 97 gatunków, w tym - chronione – 24 gatunki;
- 5) ssaki (*Mammalia*) – 37 gatunków, w tym - chronione - 16 gatunków.

2.10. W Parku występują następujące krajobrazy:

- 2091) naturalny – zajmujący 97% powierzchni Parku;
- 2102) półnaturalny – zajmujący 2% powierzchni Parku;
- 2113) antropogeniczny – zajmujący 1% powierzchni Parku.

2.11. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony:

1) w ekosystemach leśnych:

– jako wykładnik możliwego zróżnicowania warunków siedliskowych ekosystemów leśnych przyjęto zbiorowiska naturalnej roślinności potencjalnej. Ustalone dla nich docelowe składy gatunkowe stanowią podstawę planowania hodowlano-ochronnego.

– występowanie na przeważającej powierzchni Parku jednowiekowych i jednogatunkowych monokultur sosnowych sztucznego pochodzenia.

2) w ekosystemach wodnych:

Rezultatem działalności gospodarczej na tym terenie w latach poprzedzających utworzenie Parku jest m. in.:

- zbyt wysoka trofia jednych zbiorników, nadmierne zakwaszenie innych;
- transformacja składu chemicznego środowiska wodnego i osadów limnicznych;
- nadmierna erozja stoków niektórych fragmentów zlewni;
- przekształcone systemy hydrologiczne w zlewniach;
- istotne zaburzenia w składzie gatunkowym ichtiofauny, itp.

3) w nieleśnych ekosystemach lądowych:

W tej grupie ekosystemów przyrodniczo najcenniejsze są liczne w Parku torfowiska, zwłaszcza wysokie i przejściowe. Rezultatem działalności gospodarczej na tym terenie w latach poprzedzających utworzenie Parku jest, m.in.:

- osuszenie złoza torfowego, zwłaszcza jego warstw powierzchniowych, w niektórych torfowiskach;
- uruchomienie niekorzystnych zjawisk i procesów w złożu torfowym, np. mineralizacji, kompaktacji, itp.;
- spadek tempa akumulacji złoza torfowego;
- zaburzenia w procesie naturalnej sukcesji roślinności, itp.
- regresja i unifikacja biocenoz, spadek różnorodności biologicznej.

Na terenie Parku przedmiotem ochrony w tej grupie ekosystemów są również inne nieleśne ekosystemy lądowe, m. in.:

- murawy napiaskowe;
- wydmy śródlądowe;
- wrzosowiska;
- łąki na torfie niskim

oraz różne - zwykle wczesne - stadia sukcesyjne zbiorowisk leśnych, a także ekosystemy szuwarów, ziołorośli, źródlisk i zarośli. Każdy z tych typów ekosystemów, a nawet obiektów w ramach danego typu, wymaga użycia odpowiednich technik i metod ochrony.

3. Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony

3.1. Park Narodowy „Bory Tucholskie”, zwany dalej Parkiem, został utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r. w sprawie utworzenia Parku Narodowego „Bory Tucholskie” (Dz. U. Nr 64 poz. 305).

3.2. Podstawą prawną funkcjonowania Parku jest rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Parku Narodowego „Bory Tucholskie” z dnia 14 czerwca 1999 r. (Dz. U. Nr 53 poz. 555).

2123.3. Grunty Parku położone są na obszarze:

Województwo	Gmina	Powierzchnia [ha]
-------------	-------	-------------------

pomorskie	Chojnice	4599,6015
	Brusy	13,4424

3.4. Powierzchnia Parku według stanu na dzień 31 grudnia 2005 r. wynosi 4613,0439 ha, w tym: w zarządzie Parku 4599,4279 i stanowi następujące użytki gruntowe:

Rodzaj użytku gruntowego	Grupa kategorii użytkowania (rodzaj powierzchni)	Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa [ha]	Powierzchnia gruntów obcej własności [ha]	Razem powierzchnia Parku [ha]	Powierzchnia [%]
lasy	drzewostany , grunty leśne niezalesione, grunty związane z gospodarką leśną	3 935,7592		3 935,7592	85,31
grunty zadrzewione i zakrzewione	zadrzewienia	0,8302		0,8302	0,02
grunty orne	grunty orne	8,768		8,768	0,19
sady	sady	0,71		0,71	0,02
łąki trwałe	łąki trwałe	45,86		45,86	0,99
pastwiska trwałe	pastwiska trwałe	15,2346		15,2346	0,33
nieużytki	nieużytki (bagna)	21,59	2,11	23,70	0,52
grunty pod wodami	grunty pod wodami stojącymi (jeziora)	530,3600		530,3600	11,50
tereny komunikacyjne	tereny komunikacyjne	0,0090	10,7306	10,7396	0,23
tereny mieszkaniowe	tereny mieszkaniowe	4,0069	0,7754	4,7823	0,10
tereny różne	tereny różne (linie energetyczne, wrzosowiska)	36,29		36,29	0,79
RAZEM		4 599,4279	13,6160	4 613,0439	100,00

3.5. Enklawy występujące w Parku:

(Ich powierzchnia nie jest wliczona do powierzchni Parku)

L .p.	Grunty wsi	Rodzaj gruntu	Lokalizacja (przy oddziale)	Powierzchnia [ha]
1.	Swornegacie	Las	20	3,35

2.	Swornegacie	Las	46, 47, 57, 58	11,10
3.	Swornegacie	Las, łąki nad jeziorem	58, 73, 74	5,40
4.	Swornegacie	Zabudowania	92	0,45
Razem				20,30

2133.6. Podział Parku na obwody ochronne:

L.p.	Obwód ochronny	Lokalizacja siedziby obwodu [oddz.]	Powierzchnia [ha]
1.	Bachorze	136f	1519,9811
2.	Drzewicz	3a	1544,9606
3.	Dębowa Góra	125f	996,1124
4.	Wodny	Charzykowy	530,36
5.	Centrum Edukacji Przyrodniczej	Chociński Młyn	7,2546
6.	Dyrekcja Parku	Charzykowy	0,7592
Razem			4599,4279

3.7. Użytki rolne obejmują 70,60 ha, w tym stanowią:

- 1) grunty orne - 8,8 ha;
- 2) sady - 0,7 ha;
- 3) łąki trwałe - 45,9 ha;
- 4) pastwiska - 15,2 ha.

3.8. Na terenie Parku mieszkają tylko jego pracownicy.

214 3.9. Powierzchnia otuliny Parku wynosi 12 980,52 ha. W przeważającej części obejmuje ona lasy należące do Skarbu Państwa, administrowane przez Nadleśnictwa:

215Rytel - największa, południowa część otuliny,

216Przymuszewo - północno-zachodnia część otuliny.

217Duży udział powierzchniowy stanowią należące do Skarbu Państwa jeziora, z których największe to Jeziora Charzykowskie, Karsińskie, Długie, Dybrzk i Łąckie.

218Grunty leśne prywatne występują w rozdrobnionych kompleksach, głównie na obrzeżach lasów państwowych. Około 5% zajmują grunty rolne i budowlane, które prawie w całości

stanowią własność prywatną. Ogólny udział gruntów prywatnych w otulinie szacuje się na około 10%.

219 Park w około 90% graniczy z gruntami Skarbu Państwa. Pozostałe 10% granicy styka się z gruntami prywatnymi, znajdującymi się w sołectwach Swornegacie i Małe Swornegacie oraz w Drzewiczu.

2203.10. Problemy gospodarki przestrzennej w otulinie, które mają znaczenie dla ochrony Parku:

221 A. Grupa problemowa: rozwój osadnictwa, w tym funkcji turystycznej

2221) Intensywny rozwój jednostek osadniczych na bazie funkcji turystycznej prowadzący do urbanizacji terenów wiejskich.

2232) Brak ładu przestrzennego w zagospodarowaniu jednostek osadniczych, w tym brak rezerw terenowych dla realizacji funkcji publicznych.

2243) Postępująca izolacja Parku od przyrodniczego otoczenia regionalnego przez zainwestowanie osadnicze, głównie na kierunku zachodnim i północnym.

2254) Występowanie nielegalnego, kubaturowego zainwestowania rekreacyjnego na gruntach lasów państwowych (Funka) i na gruntach prywatnych (Małe Swornegacie).

2265) Dominacja zabudowy letniskowej w strukturze przestrzennej wsi (przede wszystkim Małe Swornegacie).

227B. Grupa problemowa: rekreacyjne obciążenie środowiska przyrodniczego

228 Generowanie intensywnej penetracji rekreacyjnej Parku, zwłaszcza zachodniej części, przez zainwestowanie zlokalizowane w jego sąsiedztwie.

229 Generowanie intensywnej penetracji Parku związanej z zarobkowym i rekreacyjnym zbieractwem owoców runa leśnego.

230 Generowanie ruchu tranzytowego (samochodowego, rowerowego, pieszego) przez Park między ośrodkami koncentracji zainwestowania turystycznego.

231 Obciążenie rekreacyjne strefy brzegowej jezior Charzykowskiego, Karsińskiego, Łąckie i Dybrzk położonej w Parku przez uczestników turystyki wodnej.

232C. Grupa problemowa: migracja zanieczyszczeń środowiska

233Duże, ponadnormatywne natężenie hałasu w sezonie letnim w ośrodkach koncentracji zainwestowania rekreacyjnego przy Parku (Drzewicz, Małe Swornegacie, Bachorze, potencjalnie Owink) i jego oddziaływanie na Park.

234Emisja zanieczyszczeń powietrza ze źródeł ciepła w sezonie grzewczym (mieszkalnictwo, usługi, całoroczne obiekty rekreacyjne) i ich migracja na teren Parku.

235Migracja na teren Parku motoryzacyjnych zanieczyszczeń powietrza i oddziaływanie hałasu, przede wszystkim z dróg przebiegających przez Park i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

236Jeziora Charzykowskie i Karsińskie jako główne odbiorniki zanieczyszczeń ciekłych (oczyszczone i podczyszczone ścieki, spływy z pól, itp.) wpływających na wzrost ich trofii oraz migrację zanieczyszczeń do Brdy.

237Spływy powierzchniowe i infiltracja zanieczyszczeń z terenów zainwestowanych oraz z pól namiotowych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie jezior.

238D. Grupa problemowa: dewaloryzacja krajobrazu

239Brak rozległych, naturalnych wglądów na Park z jezior Charzykowskiego i Karsińskiego oraz z zachodnich brzegów (na przedpolach widokowych występuje zainwestowanie kubaturowe: Funka, Bachorze, Małe Swornegacie i Owink).

240Intensywna zabudowa przesmyku między jeziorami Charzykowskim i Karsińskim i zagrożenie zainwestowaniem kubaturowym Półwyspu Miechorz.

241Nagromadzenie w jednostkach osadniczych wielu obiektów o żenująco niskim poziomie architektonicznym, dewastujących krajobraz.

242Postępująca dewaloryzacja i zanik materialnego dziedzictwa kulturowego.

243Zniszczenie historycznych układów przestrzennych wsi.

244Brak nawiązania w architekturze do tradycji regionalnej.

3.11. Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony:

- 1) uzyskanie społecznej akceptacji dla prowadzonych w Parku działań ochronnych, poprzez kształtowanie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i użytkowników regionu;
- 2) zachęcanie do uruchomienia pożądanego z punktu widzenia potrzeb ochronnych Parku form aktywności gospodarczej;
- 3) sterowanie udostępnianiem walorów Parku;

4) pogodzenie ugruntowanej tradycją funkcji wykorzystania walorów turystycznych terenu z funkcją ochrony przyrody, w warunkach presji nadmiernego ruchu turystycznego w bezpośrednim sąsiedztwie Parku.

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

